

Mehmet Gürsan ŞENALP

Araş. Gör.

Atılım Üniversitesi İşletme Fakültesi İktisat Bölümü

**TOPLUM MÜHENDİSLİĞİ OLARAK İKTİSADIN ULUSÖTESİLEŞMESİ Mİ?
ULUSÖTESİ TARİHSEL BLOK OLUŞUMU MU?**

Son otuz kırk yılda iktisadın biçimsel öğelere kapılarını giderek daha fazla açmasıyla beraber çalışmalara yansıyan felsefi/entelektüel derinliğin, geçmişle kıyaslandığında, büyük ölçüde ortadan kaybolduğu görüldü. Bununla bağlantılı olarak, özellikle sosyal bilimlerdeki disiplinler parçalanmanın sonucunda ortaya çıkan modern bilimler temelinde örgütlenen *modern mesleklerin*, toplumsal sorunları çözebilmekte son derece yetersiz kalmakta olduğu açıktır. İşte bu çalışma, ilk olarak, bu yetersizliğin temelinde bulunduğu düşünülen “*nesnelci (objectivist) akıl ve bu akla göre biçimlenen nesnelci bilimsel yöntem*”in bir eleştirisi olacaktır. Dolayısıyla, çalışmada bu nesnelci yöntemin iktisattaki en uç örneği olarak uygulamalı iktisadın ve uygulamacı iktisatçıların eleştirel bir değerlendirmeye tabi tutulması kaçınılmaz olmuştur. Çalışmanın ilgilendiği bir diğer konu ise “sosyal bir bilim” ya da “küresel bir meslek” olarak iktisadın küreselleşme sürecinde oynadığı etkin rolün açıklanması ve tarihsel-toplumsal bir ilişki ve süreç olarak sermayenin güçlü ideolojik çağrılar karşısında, iktisatçıların ellerindeki imkânların, özellikle Veblen’in yarattığı mühendis imgeleminden faydalanarak, gösterilmesidir. Bu bağlamda günümüzde iktisadın uluslararası düzeyde kurumsal-laşması noktasında öne çıkan üç ana unsurdan söz etmek mümkündür: (1) iktisat biliminde oldukça geniş *evrenselci* bir söylemin oluşmuş olması, (2) iktisadi bilginin siyasal ve bürokratik iktidarın bir aracına dönüşmüş olması, (3) Amerikan unsurların ağırlıklı olduğu bir takım ulusötesi ağ bağlantılarının varlığı. Bu üç unsurun ifade ettiği şey ise, kısaca, iktisadın evrenselci söyleminin, uluslararasılaşma olgusuyla bağlantılı olarak, asla yansız olmadığı; bir mesleki uygulama olarak iktisadın dünya genelindeki yükselişinin ardında yatan olgunun devletin rolünün geçirdiği dönüşümün olduğu ve pek çok ülkede görüldüğü üzere, ekonomi yönetiminin emanet edildiği “uzmanların” daha rahat hareket edebilmelerini sağlayacak bazı mekanizmaların bulunduğudır. Dolayısıyla bu çalışmada iktisat mesleğinin ulusötesileşmesi ile üretim ilişkilerinin sermaye birikim süreçlerinin ve toplumsal sınıfların, daha genel bir ifadeyle kapitalizmin ulusötesileşmesi arasındaki doğrudan ilişkiye dikkat çekilecektir. Çalışmada ayrıca, günümüzde iktisatçıların sınıfsal konumlarının değişmekte olduğu ve sermaye karşısında yüzyıl öncekinden daha farklı bir konumda buldukları iddiası tartışılacaktır. Bunun için ilk olarak İkinci Dünya Savaşı’ndan bu yana yeni teknokratik seçkinler olarak iktisatçıların yükselişine odaklanılacaktır. Burada, para merkezli aklın ulaştığı en yüksek aşamada, ulusötesi bir tarihsel blok inşa edebilme çabalarını anlamamanın, bu bloğun neden *idiots savants* diye tabir edilen apolitik teknokratlara (*mühendis ve/veya iktisatçılara*) ihtiyaç duyduğunu anlamamanın yegâne koşulu olduğu gösterilmek istenmektedir.

Anahtar Kelimeler: İktisadi akıl, mühendislik ideolojisi, biçimselcilik, iktisadın ulusötesileşmesi, ulusötesi tarihsel blok, ulusötesi kapitalist sınıf oluşumu